

Hand. 10.004

Computus nouus

et ecclesiasticus totius fere Astro-
nomie fundamentū pulcherri-

mum continens. Clerico nō minus utilis quā
necessarius: cum additionibus quibus-
dam nouiter apressis.

1513

A littera dominicalis ad annum prop-
rius. In ista d. rotule exterioris circ-
ularis. numerare pro annis futuris de-
teritis sinistro: sum icipe: tunc tibi
propositi littera domicalis occur-
rere tibi occurrerint: annus ta-
lius ista prime rotule ad festu-
m aut ista secunde rotule in se-
pro littera domicali comput-
ter aureu numeru anni pro-
prii numero. et prope lineam
inuenies et aureus numerus
merus propositus reperiri
occurrit. Consequenter in qua-
litione Romana anni prope
inuenies: supra de alijs dictum
tula aliqua numerando reincipia-
tuo durabit.

Prefatio.

Quia optimorum philosophorum sententia est. Tempus esse
optimi: quippe cuius iactura grauissima sit et irrep-
arabilis. Arent illi sue vite copiam consulere: qui
eius dissecrunt: quid quaque vite parte agat: obser-
uare et sagillatim digerere conuenire. Id vero quan-
tu in diuino genere laude dignum est. Plurimum in illis
et orationem et molumentum addit: quibus ipsa temporis digestio plus ne-
cessaria est. Sacerdotibus dico: rerum spiritualium et omni ecclesie ordo-
dore magistris: et huius vicariis: qui vti et temporis distributionem: et
festorum ordinationem ecclesie nostre consuetam et approbatam vituperabili
seguicis temore: diligentius ediscerent: et rerum talium autores ac re-
formatores. Mathematicos diligentius colerent: ac obseruarent: qui
bus ecclesie splendor et concordia. ea in re non parum debere videtur.
Deinde artes huiusmodi quas fere solent quidare: et religioni dis-
sonas erigunt: scilicet: et hypocrite: tanto ardentius appeterent: quanto
ceteris sunt iucundiores: et precibus suis orationibusque moderatis se-
stis mutandis: et annorum curriculo vario contingit: plus necessarias:
Cum enim sit tempus mensura motus se extendens et in ea que prece-
dere et in ea que futura sunt: et prophetis sentiant: Quis obsecro sacri-
ficulus presbiter se tempora posse recte obseruare iactet: Cui carum
rerum ars et supputandi ratio ignota est: et destituta quada nauicula re-
iecta. Errat huiusmodi et a vero tantum absunt: quantum llypanis Veneto dissi-
det Endauo: Qui motum et magnitudinem disciplina que Mathematici
ce appellatur: religioni nostre nihil vel parum commodare: perperam
autumant. Cum sit a primis illis ordinis nostri patribus: temporis per
annu varietas et natura: in festis dispersit: et summo opere disquisita:
et ob id ad Solis precipue motum et proximam fieri potuit applicata.
Quamobrem cum ea res per tot retro secula non nihil immutata sit: et
primarie institutioni dissona. Vocatus erat superioribus annis Bo-
annes de Mote Regis Clemen a Sixtissimo dno nostro. Sixto. in-
pro Calendario reformando: quod dubio procul pro sui ingenij perspi-
catia incredibili prestasset: nisi fato interceptus die obisset immature.
Respicunt igitur delirantes et errorem consensu animi insistent in
melius: Lecturi vel hoc erile et rudimentarium opusculum quod intel-
tisse si maiora eos absterrent: satis erit: superius. Quo hec fere conti-
nentur. De aureo numero: de Lido inditionis: de Lido solari. Littera
domicali: Intervallo: Concurreribus: Festis mobilibus: Forma celi
et ordine spherarum. De quatuor elementis: Situ et motu firmament
et plerisque alijs plane necessarijs: que dum intellecta fuerint: iam tan-
tum se quisque fateatur scire: quod sacerdotum et religionis studioso sit
omnium maxime necessarium.

Capitulum primum.
De Aureo numero.

Mille quadringentos ab anno deme salaris.

Hic vinum cum annis octuagintaque iunges.

Numerum aureum residens cidum edoceat.

Decem et nouem super hos cum excreuerint anni.

Hos totiens abijce: reliquum pro cido teneto.

De declaratione huius. Subtrahere mille quadringentos et octuaginta annos ab anno tibi proposito: et quis numerus superfuerit aureum ostendit tibi numerum. 28. Et sic. Annos pertransas dictos. Nemo: et numerare incipias octuaginta duo octuaginta. 28. in digito vsq; ad propositum tibi annum et quot unitates ex tali numeratione prouenerint aureum numerum siue cidum lunarem tibi demonstrabunt. Circa quod vni nota. Cum superdictos annos ultra decem et nouem alij excreuerint: deponere decem et nouem quotiens poteris: et illud quod ultra residuum fuerit aureum tibi cidum indicabit: et ideo deponere decem et nouem: quia cidus lunaris ultra 19. annos se non extendit.

Facilius autem modo aureum numerum taliter inuenies. Adde annis Christi unum aggregatq; totum per 19. diuidas: et quicquid residerit pro aureo numero teneas.

Capitulum secundum.
De cido Inditionis.

Cidum qui cupis scire inditionis.

Mille quadringenta octuaginta duos: et deme annos.

Residuum numerus cidus erit inditionis.

Cum excreuerint quibus tollas reliquum retinendo.

De declaratione. Subtrahere ab anno tibi proposito mille quadringentos octuaginta duos: et numerus remanens tibi cidum ostendet inditionis. Et alio modo. Hos annos obmitte: et incipe numerare octuaginta tres octuaginta quatuor. 28. vsq; ad annum tibi propositum: et quot unitates ad annum propositum numeraueris: tot sunt cidi inditionis. Et cum talis numerus ultra quindecim unitates excreuerint peruenit: quindecim etiam totiens totiens quotiens poteris: residuum erit cidus inditionis: quia iste cidus in tot annis videlicet 15. vice altera renouatur.

Facilius sic. Adde annis Christi: et totum aggregatq; per 15. diuidas: et quicquid residerit pro cido inditionis habeto.

Capitulum tertium.

De cido Solari.

Mille tollas: quadring; septuaginta.

Quicquid superfuerit solis cidum teneto:

Vigincto si numerando sic superabis.

Tolle quaterseptem: tene et quod accidit ultra.

De declaratione. Subtrahere ab anno tibi proposito 1475. annos et quod remanserit post subtractionem talem: est cidus solaris. Et sic. Nullam agas numerationem cum annis prenotatis: sed simpliciter numera. 26. deinde 77. 28. vsq; ad propositum annum et quot unitates excreuerint cidum Solarem tibi indicabit. Et si ex tali subtractione ultra 28. superauerint: has 28. unitates quotiens poteris abijce: et reliquum pro cido Solari teneto. Et aliter. Adde annis Christi 9. et productum per 28. diuidito: et quicquid superfuerit cidus Solaris erit anni propositi.

Capitulum quartum.

De littera dominicali.

Vnum prebet g f duo e tria d quattuor c.

Quinq; dat b a sex g septem f octo autem e.

Nouem dat d c decem b vno a g duodecim

Tredecim f e quatuordecim d quinq; c sedecim b.

Septemdecim a g octodecim f: noodecim e d quog; vigin;

Vigintunū c b vigintuo a vigintria g viginquattuor f:

Vigintquin e d viginsex c viginseptē b vigincto a.

De declaratione. Quicquid scieris cidum Solarem: de facili litteram dominicalem inuenies iuxta metra prescripta: quia quodlibet metrum circa eius initium bisextilem annum notat. Prima enim littera ad festum Natiuitatis durat: altera totum annum reuoluit. Notat ergo dare in metris numerus que littera sub eo ordinatur. Nam g f sub vno e sub duo d sub tria: et patet insipienti. Item textus prescriptus per sequentem scalam dare resoluitur: semper enim in ea litteram dominicalem sub numero cidi Solaris reperies. Et due littere sub vno numero reperte: annum bisextilem notant: primaq; littera vim habet bis vsq; ad festum Natiuitatis: reliqua in finem anni. Insuper in tali anno bisextili littera f die Natiuitatis apostoli duplicatur: festumq; ipsum apostoli vel prioris vel posterioris die celebrabit prout diocesis aliqua obseruare consuevit.

Li. so.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Li. do.	g	e	b	c	b	g	f	e	d	b	a	g	f	d
Diser.	f				a									
Li. so.	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
Li. do.	c	b	a	f	e	d	c	a	g	f	e	c	b	a
Diser.	g						b							

Capitulum quintum. De Intervallo.

1	2	3	4	5
Elephas a terra festinat bubulus extra	6	7	8	9
Clericus facere decipitur gaudiis crebre	10	11	12	13
Articulus degener gaman excellit adulter	14	15	16	17
Doceo barbarum egomet confidero nullum	18	19	20	21
Littere intervallo notant ebdomadarum	22	23	24	25
Si feria precesserit primam litteram verbi	26	27	28	29
Una septimanis superadditur dictis	30	31	32	33
Cum postcepit littera sis contentus in illis	34	35	36	37
Aut ipsa cum fuerit numerum havo variabis.	38	39	40	41

Declaratio. Sicut aureus numerus extendit se ad 19. ita et in his metris. 19. notant dictioes: et una quous aureo numero accommodatur. Prima videlicet Elephas viuitati. Secunda videlicet a terra dualitati. Preterito igitur aureo numero: aspiat dictio sibi correspondens quae quor talis littera habuerit: tot septimanas figurat intervallo. Et hoc verum est si prima littera eiusdem dictionis littera officialis fuerit: aut una ex his litteris que eandem sequuntur in ordine feriarum. Si autem una ex prececedentibus fuerit: tunc predictis septimanis una hebdomada conueneretur. Exempla exempli: si unum fuerit aureus numerus: Elephas sibi correspondet: et ipsa dictio. 7. in se litteras continet: que 7. hebdomadas intervallo manifestat: et hoc si e. que est prima littera eiusdem dictionis: vel f. g. que sunt sequentes littera officialis fuerit. Si autem. a. b. c. vel. d. que sunt prececedentes eam: littera officialis fuerit: tunc dictio septimanis unam coadiunges. Et sic octo erunt septimane.

Capitulum sextum.

De concurrentibus.

Primum. c. duas. d. tres. dat concurrentes
Quattuor. f. quinq. g. sex. a. insuper nihil
In bisextili concurrentes prima notantur
Secunda hebdomadas intervallo figurat.

Declaratio. Quia intervallo duorum annorum pars est: sumens tamen nomen a posteriori quoniam a fine singula sunt denominanda. 22. Sunt etiam et due eius partes videlicet concurrentes et septimane. Concurrentes quidem sunt dies superflui ultra septimanas: et sunt anni prececedentis: scilicet dies a natali saluatoris usque ad dominicam proximam que sequitur. Et si a littera dominicalis fuerit: concurrunt dies multus celebratur: sed integre septimane. Si b. dies unum. c. duo. 22. Ebdomade autem alia pars sunt: scilicet prececedentis et sequentis anni: hoc est a dominica que sequitur natiuitate dni usque ad dominicam. Esto mihi. In anno autem bisextili duplex est modus querendi intervallo: per primam enim litteram officialis concurrentes: per secundam vero septimane intelligatur.

Subsequens tabella pro Intervallo commodissime adiuncta est.	0	1	2	3	4	5	6
Concurrentes	a	b	c	d	e	f	g
Li. do.	1	8	8	8	7	7	7
	2	6	6	6	6	6	6
	3	9	9	9	9	8	8
	4	8	7	7	7	7	7
	5	6	6	6	6	5	5
	6	9	9	8	8	8	8
	7	7	7	7	7	7	6
	8	10	10	10	9	9	9
	9	8	8	8	8	8	7
	10	7	7	6	6	6	6
	11	9	9	9	9	9	9
	12	8	8	8	7	7	7
	13	6	6	6	6	6	6
	14	9	9	9	9	8	8
	15	7	7	7	7	7	7
	16	6	6	6	5	5	5
	17	9	8	8	8	8	8
	18	7	7	7	7	6	6
	19	10	10	9	9	9	9

Hebdomade Intervallo.

Proxima res maior ea que longe videtur.
Non in stellis apparet vapor nisi resisteretur.
Conuictum sphaere circumscribit concavum aque.
Aquam aer: ipsum ignis: hec elementa.
Que quattuor essentie seu mortaliu sphaere.
A philosophis edoctis probate ac vere.

¶ Pro declaratione. Terra est in medio firmamenti tanquam centrum sit circulo equaliter distans ex oibus partibus celi in figura rotunda sicut celum. Et hoc probatur per stellasi quia ex oibus partibus a nobis in una et eadem quantitate videntur: quod non esset si terra ex uno loco magis ad celum appropinquaret quam ex alio. Sed quod stelle maioris quantitatis nobis apparet existens in oriente vel occidente: hoc propter quod propter medium non depuratum: sed per vapores elevatos in spissatum: sicut denarius proiectus in aquam qui maior in ea quam terra ipsam apparet. Sic ergo clare apparet terram esse rotundam et in medio firmamenti locatam: non quadratam nec planam existentem quia sic non equaliter ex oibus partibus influxum reciperet: quod angulus qui magis accederet ad firmamentum influxum magis subesset. Sed quod nobis plana videtur est nimia magnitudo eius: quod ad aspectum nostrum: que tamen magnitudo ad firmamentum siue ad celum nulla est vel quasi: minimi puncti ad maximu circulu quia minima stella in celo multo maior est quam tota terra: exceptis Luna Venere et Mercurio qui minores sunt in quantitate quam ipsa terra. Sol enim centies sexagesies series: aut hoc Alfraganus differetia. 22. maior est tota terra: et ipsa terra est frigida et sicca: quam sphaera aque circundat: cetera et indeterminata parte excepta propter considerationem vite animalium terrestrium: que in aquis vivere nequeunt. Et aqua est frigida et humidum: et subtilius elementum quam terra. Aer insuper circundat aquam qui est calidus et humidus et subtilior: quam aqua. Ignis ultimo sphaeram aeris circundat: calidus et siccus est inter omnia elementa subtilius et nobilissimus: quam sphaeram Luna circumscribit ut prius dictum est. Et dicitur quattuor essentie seu mortaliu sphaere: quia omne compositum ex his vitam acquirens per corruptionem mortalem ipsam amittit: ergo et iste sphaere dicuntur generabilis et corruptibilis. Planetarum vero et stellarum ingenerabilis et incorruptibilis sphaere probantur.

¶ Laytulu decimu. De situ et motu firmamenti atque de equinoctijs et solsticijs.
Mobile continue per duos cardines volat.

Supremus ad Austrum nobis eterne occultus.

Alter visam custodit arcticus humicaparus.
Lingitur celum choruscationisq; zona.
Que equat diem ac noctem in horis.
Quam girus animalium per medium secat.
Principium arctis ac libe testificantur.
Recedit ab equinoctio ad noctem caput cancri.

Ad meridiem caper his solsticia dantur.
Hec quattuor prescripta cardinalia signa.

Ordo signorum talis in celis notatus.
Est aries: taurus: gemini: cancer: leo: virgo:
Libra: scorpius: arcicicis: caper: anphora: pisces:

Sub quibus erratice necnon fixe notantur.
Indies dantes obuiam invicem aspicientes.
Et quorum in continue aura periclitatur.

Tunc tendit ad pluviam: ventum: aut claritatem.

¶ Pro declaratione. Primum mobile siue celum nonnum continue et regulariter ab oriente in occidentem movetur super duos polos mundi scilicet arcticum et antarcticum in viginti quatuor horis semel revolutum: orientem faciens. Arcticus quidem polus est prope extremam stellam in cauda vise minoris: et ille nobis semper apparet et stelle similiter in propinquo secum existentes. Sed antarcticus quasi oppositus arctico est: periclitatur nobis occultus: sursum tamen ea pars celi dicitur qua polus ille antarcticus splendet: deo: sum vero celi ubi nos est polus arcticus: deinde auctoritate philosophi secundo celi: orientis dextris: occidentis vero sinistris: non quidem sine ratione dici merent: sicut merides ante septentrio retro vocabitur. Ab eisde polis dictis distat quidam circulus ex oibus partibus equaliter per 90. gradus: qui singulus partium mobilis vel equinoctialis dicitur: quem circulu o: bis signorum siue zodiacus in duobus locis secat: scilicet apud principium arietis et principium libe et una medietas zodiaci tendit versus septentrionem in qua hec signa existunt: Aries: Taurus: Gemini: Cancer: Leo: Virgo. que signa septentrionalia dicuntur: et principium cancri: maxime videlicet per 24. fere gradus ab equinoctiali remouetur: alia vero signa secundum minorem distantiam. Alia autem medietas zodiaci versus meridiem tendit: in qua sunt hec signa. Scorpio: Sagittarius: Capricornus: Aquarius: et Pisces: que meridionalia dicuntur: et tamen principium Capricorni distat versus meridiem quantum principium cancri.

quia simul opponunt. Dicuntur autem hec quatuor signa cardinalia sicut Arietes: Cancer: Libra: Capricornus quasi principalia: quia sol per ignem ad ea quatuor anni tempora inchoat. Alia vero et his signis minus principalia dicuntur. Et sub his duodecim signis planete et stelle fixe ab occidente in orientem moventur: et indices inter se vario errantium accessu impulsu aut radios coniectu extimulant: auramque secundum radios naturam immutant et alterant qualiter sentimus in suis oculis et pleiadibus. et dum Luna vel alius planeta accesserit.

Capitulum vicesimum de aspectibus planetarum: et de Eclipsibus Solis et Lune.

Applicationes quinq; sunt erraticarum

Prima coniunctio in signo vno et gradu datur

Secunda per duo signa: quarta per tria distant.

Tertia per quatuor oppositi septimum notant

Linea sub Ecliptica solis rota causatur

Quam eccentricus Lune partes ad duas scindit

Intersectio caput altera cauda vocatur

Ad quas sectiones dum Luna iungitur Soli

Obscurat radios Solis conspectui nostro

Terminat Eclipsim patitur sol: non luce carens

Totus si niger non dicitur vniuersalis

Causat corpus maius terra: et unum minus

In his cum Luna plena dat nigredinem et se

Umbra enim terre radios impedit solares:

Et non illuminent si fuerit Luna totalis

Nam caret lumine est ergo mundo vniuersalis.

Pro declaratione. Quinq; sunt aspectus planetarum. Primus est coniunctio: quando duo planete simul in vno signo et vno gradu coniunguntur. Secundus est aspectus sextilis quando distant a se invicem per 60. gradus siue per duo signa. Tertius est aspectus quartus quando a se invicem distant per 90. gradus. vel per tria signa. Quartus aspectus est trius: quando a se invicem distant per 120. gradus: vel per quatuor signa. Quintus autem aspectus siue applicatio est oppositio: fit autem quando a se invicem distant per 180. gradus: siue per sex integra signa. Est autem sciendum vltimus quod zodiacus secundum latitudinem diuiditur per

medium: que diuidens linea ecliptica appellatur: et semper sub ea Sol mouetur. Luna autem semper est extra eandem lineam: nisi cum fuerit cum capite draconis aut cauda que duo loca sunt intersectiones duorum duorum: circulo: scilicet deferentis Lune et ecliptice. Cum ergo fuerit coniunctio Solis et Lune circa caput vel cauda: tunc communiter generatur Eclipsis solis. Et hoc taliter: quia tunc Luna interponitur que est propinquior terre quam Sol: inter aspectum nostrum et radios solares. Et talis Eclipsis si fuerit totalis non est totalis vel vniuersalis in toto orbe. Et ratio est: quia Sol et tali eclipsis non perdit lumen: ergo ad provincias extremas versus meridiem vel septentrionem radios suos pronat. Sed cum fuerit eorum oppositio in his locis: tunc ut in plurimum Luna eclipsatur: et hoc propter positionem terre inter lunam et radios solares: quoniam Luna caret lumine proprio: sed id quod habet lumen ex Sole recipit: ergo cum aliquid venient obstatulum sicut umbra terre tunc necessarium est ipsam eclipsari: vel totam vel aliquam eius partem et hinc est quod sub ea quantitate qua nobis Luna apparet eclipsata sub eadem omnibus alijs regionibus eodem tempore apparet quod in Sole (ut supra dictum est) minime fieri advertimus.

Capitulum duodecimum.

De motu Solis.

Tur. gre. arictem: stis. o. taurum: pin. ne. geminosq;

Bar. ce. cancerum: mar. gar. leone: hyp. eu. virginitate

Lin. cru. libram: col. cal. sco. pionem: sagittarius: rin. brie.

Al. ma. cap. um. yen. di. aquarium: ap. sco. la. pisces

Sillabe de introitu in signa solis dicunt.

Motum solis alicuius diei si scire cupis.

In numeris a prescripta sillaba gradum monstrat.

Pro declaratione nota. Motus solis taliter procedit quod omni die gradum fere vnum pertransit. Et in diebus prescriptarum sillabarum introitus in signa zodiaci ipsius existit: ita quod in illa sillaba Tur ingreditur Sol arictem: et in illa sillaba est in primo gradu arictis. Bre in secundo gradu arictis: ri in tertio arictis gradu. et. Et ergo quotiens scire motum Solis desideras: considera sillabam precedentem proximam in his metris in distantia numerali ad sillabam tui diei propositam: et quot inter medietate sillabe cum dictis fuerint tot gradus signi illius erunt in quo Solem queris. Terbi gratia. In illa sillaba Mar gor. et. si motum Solis scire cupio: prima sillaba immediate in metris precedens est eu. circa quam est virgo: et nat est. 25. ab ea: ergo ipso die Sol est in. 25. gradu virginis.

¶ Capitulum tredecimū.

De motu Lune.

Li. bi. mar. cfa. san. ius. i. ben. q. f. um. re. si. kar. mas :

In prescriptis syllabis radix iniciatur

Signi Lune facies initium capit. anni.

Numerata ad propositam syllabam tunc dici

Signa ordinatim a radice iniciando

Aquea tripla: cetera in numerando dupla:

Circulum iterum cum ceciderint renumerentur.

A christo millesimo quingen natiuitate

Atq; duodecimo: facies prima cancri nota

Radice[m] q; his declarent anni futuri.

¶ Pro declaratione sciendi. Quod in primo metro ponitur syllabe dierū super quibus radix signi lune inchoatur. Et ab eadem radice inchoando primo numeretur syllabe ad aliquem propositum tibi diem: hoc a proxima syllaba que in metro eandem precedit. Habito numero syllabarū in digitis: numeretur etiam et signa in iuncturis digitorum a radice inchoando secundum ordinem eorum: ita tamē q; signa aquea triplentur: sicut Lacer: Scorpio: et alia duplentur: et sic numerando in iunctura tui digiti propositi inuenies signum Lune et vtrum sit prima eius facies secunda aut tertia. Gratia exempli. Anno. 1512. in illa syllaba crux cum voluero scire motum Lune aspicio ad metrum videlicet ad syllabā que precedit iam dictam: et ipsa est um. Nunc numerabo ab illa syllaba vsq; ad syllabā crux: vt sic um sep ba. 2c. et sunt 1. syllabe: ergo iam in istis iuncturis numerabo facies signorum: et hoc initium a radice accipiendo. Et quia anno predicto prima facies Canceri est radix. Nunc ab ea iniciando sic. Cancer. can. can. Leo. leo. Virg. virg. Lib. lib. Scor. scorp. ergo in die Crucis luna erit in secunda facie Scorpionis. Et radices signorum Lune pro alijs annis taliter manu festabuntur tibi. Numerata syllabas posterioris Decembris incipiendo scilicet Mas: vt sic. Mas: mo: do: na: steff: io: pu: tho: me: sil. Li. ipam syllabā Li primam noui anni includendo: et sunt. 11. Numerabo ergo a radice: anni alicuius propositi. Sit exempli gratia. 1512. vsq; ad syllabam primam anni scilicet Li. et venit. 2. facies Scorpionis que est radix anni. 1513. Et hoc modo radix anni. 1514. erit. 3. facies Piscium: et anni. 1515. prima facies Leonis.

Motus Lune his duobus versiculis pensculatius inueniri poterit.

Etatem Lune dupla post addito quinq;

Quinq; dabis signo quo Lune cepit origo.

¶ Declaratio. In quo signo gradus: Luna noua fiat: ex loco solis die nouilunij per. 12. et. 14. capitula diligenter querito: debinc etatem Lune id est quot dies sint a nouilunio vsq; ad diem tui propositi numerato: et hūc diem numerū duplato: post duplicationē quinq; addito. Et si vera postremo quoties quinq; in prefato numero habere possis: tot enī signa luna ipsa a nouilunij signo pandulauit et si que unitates infra sex quinarium numerū remaserint: loco cuiusq; unitatis sex in gradibus addere poteris et satis comode habebis locū Lune in zodiaco. Exempli gratia volo scire locū Lune ad. 6. diē Februarij. Anno. 1512. inueni coniunctionē proximē preteritā. 18. Januarij sole octauū fere gradū aquarij possidere. Etas lune id est a nouilunio vsq; ad diē propositū scz. 6. Februarij est. 19. diem: duplo. et erit. 38. dies quibus addito quinq; et erit. 43. In his habeo octies quinq; ergo luna peragrat. 8. signa scz Aquarij: pisces: arietē: taurū: geminos: cancrū: leonē: virginē: et quia remaserunt adhuc tria: addo ter sex in gradibus et erit 18. gradus. Inuenio igitur Luna. 6. diē Februarij circa. 12. gradū libe. Ad hec quid comode negociari liceat: dum Luna in illo vel altero signo reperta fuerit: hec subscripta tabella brevissime aperit: Littera quidē. b. in ea bonū opus. o. malum. m. mediocre significat.

	Alr.	tau.	ge.	ca.	leo.	vir.	lib.	scor.	sag.	ca.	aq.	pi.
Ab domos alienas se conferre.	o	b	o	o	b	m	o	b	m	o	b	m
Iter facere.	b	m	o	b	o	m	b	o	m	b	m	m
Emerere vel vendere.	m	b	o	o	b	m	b	o	b	o	m	b
Medicinas latius sumere.	o	o	o	b	o	o	b	b	o	o	b	b
Domos edificare.	o	b	o	o	b	m	o	o	m	b	b	m
Balneari.	b	m	o	b	b	o	b	m	b	o	m	b
Sanguinem mittere.	b	o	o	b	o	o	b	m	b	o	b	b
Crines abscindere.	o	o	o	b	o	o	b	o	b	o	m	b
Testes induere	b	o	o	b	o	m	b	o	b	o	o	b
Seminare et plantare.	o	b	o	b	o	b	b	o	o	b	b	m
Laborare per ignem.	b	o	m	o	b	o	m	m	b	m	o	o

**¶ Quot horis Luna quavis nocte supra nostrum hemispheriū
lucet: hec tabella (eratē Lune precognita) facile cōmonstrat.**

Per dies Etas lune

1	30	0	48
2	29	1	36
3	28	2	24
4	27	3	12
5	26	4	0
6	25	4	48
7	24	5	36
8	23	6	24
9	22	7	12
10	21	8	0
11	20	8	48
12	19	9	36
13	18	10	24
14	17	11	12
15	16	12	0
Sero	Mane	Idore	Minute

**¶ Capitulū decimūquartū : de cōiunctione
et oppositione Solis & Lune.**

Mod. octo. vigintī sept. sed. quinq. vigintī tria.
Tred. duo. vigintūnum. decem. vigintū. octo. septē.

Vigintī sex. quinq. quattuor. vigintū. viro. triginta.

Decemnouem numerū complet aureū tot et hec dictiones

Et harum numerus aureū cīclum manifestat.

Et de se diei numerum in quo luna nouatur

Primo. que & radie anni totius assurgit

Vigintionem tribuas & radie lunaris

Lun horis duode. lunam sequentem habebis:
Dies quindēcim ad octīnam accīpe plenā.

¶ Pro declaracione nota. Quia in primis tribus versibus sunt. 19. dī-
caciones: ubi vna quavis numerū aliquis diei mensis Januarij notat:
vt nos fecit decimūnonū diē Januarij: octo octauū diē Januarij. &c.
Extendit autē aureus numerus ad. 19. annos: & sic vna quavis dictio
scribit pro aureo numero: vt nos deseruit quando vnum habemus pro
aureo numero: octo quādo duo: vigintī sept. quādo tria. &c. ostendit er-
go primā cōiunctionē que est in Januario. Que est radix ad omnes
alias cōiunctiones eiusdem anni. Exēpli gratia. Anno. 1512. volo scire
cōiunctionē: aspicio aureū numerū: & inuenio. 12. pro aureo numero
ergo duodecima dictio in ordine metri ostendit mihi diem cōiunctio-
nis: & est octo. id est decē & octo. Item anno salutaris nostrī. 1513.
aureus numerus est. 13. ergo decimatertia dictio ostendit mihi diem
primę cōiunctionis: & est septem: hoc est septima diē Januarij. est pri-
ma cōiunctio illius scilicet anni tredecimū supra sequimīlesimū. Si autē
sequentes cōiunctiones habere voluerō: addo semper ad vnaquāque.
29. dies: & 12. ho: as. Si vero oppositionē: tunc ad quālibet cōiun-
ctionē addo. 15. dies. Numerū autē diēni sū Li si o ianus. accipio.

¶ Capitulū quodēcimū.
De initijs mensium.

a d b g b e g c f a d f
Ja. fe. mar. ap. ma. iun. iul. aug. sep. oc. no. de:
A. dam. de. ge. bat. er. ga. ct. fos. a. ori. fey:

Aprilis. iunius. september atq. nouember

libij triginta habent: vnum reliqui superaddunt

Februarius vigintī insuper octoq. dies.

¶ Pro declaracione. Sillabe in primo versu initia nominū duodecim
mensium notant: vt ia ianuariū: fe februariū. &c. Secundus versus fer-
rias ad primū diem cuiusvis mensis. Alij numerant dies quot vnus
quisq. mensis habet vsualis.

¶ Capitulum sedecimū. De

Kalendis Nonis & Idibus.

Radens. quando. reficis. sedule. refugium. scandis:

Rufus. tandē. scandere. refutaus. fodalem. fondere:

Octo tenet Iouis mensis generaliter omnis.

b iij

¶ Ad inueniendū Kalendas Nonas & Idus cuiuslibet mensis scire debes. Quia in mensis prescriptis. 12. sunt dictiones. 12. mensibus anni de ieiuniis: ita quod gradus Ianuario: quando Februarius: & sic de alijs. In quibus dictioibus debet solū considerari prima due littere prima & secunda syllabarū: ita quod prima littera designat Kalendas: secunda Nonas: ita scilicet quod a prima littera in ordine alphabeti fuerit tot talis mensis Kalendas habet: sic & Nonas littera secunde syllabe notat. Sed pro Idibus est unus modus: quia in oibus mensibus octo. Et ad inueniendum predicta scias. Quia semper prima dies cuiuslibet mensis dicitur Kalende per se. Post hoc sequuntur Nonae: ut si mensis aliquis habet. 4. Nonas: dicas quarto nonas: deinde tertio nonas: deinde pridie nonas: & postmodum dicas nonae per se. Deinde post nonas in oibus mensibus sequuntur Idus: & dicas octavo idus: septimo idus: sexto idus. &c. & ultimo idus per se. Post Idus sequuntur Kalende: & dicas: si mensis aliquis habet. 19. kalendas: decimo nono kalendas: decimo octavo kalendas: decimo septimo kalendas: decimo sexto kalendas. &c. Nota ad inueniendū aliquā diem an sit kalēda: an nonae: vel idus: numera primo a Iuliano usque ad illum diem: postea operare: ut supra dictum est. Item Nonae & Idus sunt illius mensis in quo stant: sed kalēdae sunt semper sequētis mensis: ab ipso denominatur: nisi kalēdae per se sunt illius mensis in quo ponuntur.

¶ Capitulum decimumseptimū.
De initijs quattuor temporū anni.

Annum discerne per partes suntque quaternae
Vnde Petro datur: estas exinde sequetur
Hanc dabit Verbanus: autumnū Simphorianus
Festum Clementis hiemis caput est orientis.

¶ Nota in his versibus secundū regulam vulgarī habentur initia quattuor temporū anni. Ad Astrologorū autē dicta tunc verū initia: cum sol arietem: estas canceri: autūnus libram: & hyemis capricornū intrat. ¶ Nota. 12. sunt signa: & illorū tria semper vnam quartā partem anni constituunt. Nā Ariēs: Taurus: Gemini: verū constituūt. Lacer: Virgo: Leo: Estatem. Libra: Scorpio: Sagittarius: Autūmū. Capricornus: Aquarius: Pisces: Hyemem. Et de quattuor anni partes quattuor retinet angariarū est quattuor ieiunia anni: ut in sequenti dicet capitulo.

¶ Capitulum decimūoctauum & vltimū.
De angarijs quattuor temporū.

Feriam temporū affectant ieiunia quartam.
Cinerem: & que Luciam: spiritum sequitur crucem.

¶ Pro declaratione est sciendū. Quia in quartis ferijs proximis post festa prescripta: scilicet post diem exaltatōis sancte Crucis. Lucie. & mercurij: Perbeccosies: ieiunia quattuor temporū ieiunant. Et si aliquod predictorū festorū ceciderit in quartā feriā: quartā postponere: & ieiunio sequenti. Et ecclesia instituit ieiunia quattuor temporū. Primum in vere ideo: quia sicut tunc omnia virent & florent: ita etiam in nobis virent debent opera virtutum: & supplantari motus carnales: qui tunc magis fortes sunt in homine. Secundū in estate: ut simus vere feruentes in charitate dei. Tertium in autumno: ut in nobis fructus bonorū operum fructificent. Quartū in hyeme ideo quia sicut tunc folia fluunt de arboribus & herbe moriunt: ita & in nobis moriantur vicia & superfluitates: nobis coadiuvante: cui soli peccata dimittere datum est.

¶ De angarijs etiā illi duo rituum memorie cōmendari solent.
Vult cry: lucia cinerum charismata sancta
Et sic in angaria quarta sequens feria.

Canon.

¶ In tabula subsequenti circa vnumquēque diē mēsis duplex numerorū species offertur: prima horas: secunda minuta diurnae quantitatis indicat. Sed si quis nocturnā quantitatem habere desiderauerit: prefatos quantitatis diurnae numeros: de 24. subtrahat: & relictū nocturnā quantitatem plane ostendit. Porro semidiurni temporis quantitas indicat quā hora Sol occidit: sicut & seminocturnū tempus ortum solis declarat.

Tabula de longitudine dierum no-

ctiumq; de tempore ortus occasus Solis pro latitu-
dine graduum. 42. diligentissime supputata.

Januarius. Februarius. Martius. Aprilis.

Dies	ho.	mi.	Dies	ho.	mi.	Dies	ho.	mi.	Dies	ho.	mi.
1. Li	8	45	1. Fei	9	47	1. Mar	11	28	1. Apr	13	14
2. si	8	28	2. pur	9	51	2. ci	11	31	2. pal	13	17
3. o	8	30	3. blas	9	56	3. kun	11	34	3. in	13	20
4. ia	8	32	4. us	9	59	4. ap	11	38	4. am	13	24
5. ius	8	34	5. ag	10	0	5. ri	11	42	5. bio	13	27
6. ep	8	36	6. dor	10	6	6. an	11	46	6. fi	13	30
7. val	8	38	7. fe	10	10	7. per	11	50	7. j	13	34
8. er	8	40	8. bzu	10	13	8. de	11	54	8. vest	13	37
9. baro	8	43	9. ap	10	16	9. co	11	57	9. is	13	40
10. Gen	8	46	10. sco	10	19	10. ra	12	0	10. o	13	44
11. ti	8	48	11. las	10	22	11. tnr	12	3	11. vat	13	47
12. cat	8	50	12. ti	10	26	12. gre	12	6	12. at	13	50
13. oc	8	52	13. ca	10	29	13. go	12	10	13. q	13	54
14. fe	8	54	14. va	10	32	14. ri	12	14	14. Li	13	57
15. li	8	57	15. leuc	10	36	15. o	12	18	15. bur	13	59
16. mar	9	0	16. iu	10	39	16. air	12	22	16. ti	0	1
17. an	9	2	17. li	10	42	17. ger	12	25	17. z	14	4
18. paf	9	4	18. con	10	46	18. truo	12	29	18. va	14	7
19. ca	9	7	19. iun	10	49	19. al	12	32	19. ler	14	10
20. fab	9	19	20. ge	10	52	20. ba	12	35	20. fan	14	14
21. ag	9	13	21. tunc	10	56	21. be	12	38	21. cri	14	17
22. iun	9	15	22. pe	11	0	22. ne	12	42	22. quo	14	20
23. coi	9	18	23. trum	11	4	23. iunc	12	45	23. q	14	24
24. ti	9	21	24. mac	11	8	24. ta	12	49	24. Be	14	27
25. pau	9	24	25. thi	11	11	25. ma	12	52	25. mar	14	30
26. po	9	26	26. am	11	14	26. ri	12	56	26. ci	14	34
27. no	9	29	27. in	11	18	27. a	13	0	27. q	14	37
28. bi	9	32	28. de	11	25	28. ge	13	4	28. vi	14	40
29. le	9	36				29. ni	13	7	29. ca	14	42
30. lu	9	39				30. tri	13	10	30. lip	14	45
31. men	9	42				31. ce	13	14			

Tabula quâritatis dierū pro latitudine graduū. 48.

Maius. Junius. Julius. Augustus.

Dies	ho.	mi.	Dies	ho.	mi.	Dies	ho.	mi.	Dies	ho.	mi.
1. Phil	14	48	1. Ilic	15	46	1. Jul	15	36	1. De	14	24
2. fig	14	50	2. mar	15	47	2. pro	15	35	2. steph	14	21
3. crux	14	52	3. er	15	48	3. cess	15	33	3. steph	14	18
4. floz	14	55	4. as	15	49	4. Edo	15	32	4. proth	14	16
5. got	14	58	5. bo	15	50	5. al	15	30	5. of	14	14
6. Jo	15	0	6. ni	15	50	6. oc	15	28	6. fixt	14	11
7. an	15	3	7. fat	15	51	7. vil	15	26	7. aff	14	7
8. la	15	6	8. iun	15	51	8. ki	15	25	8. ci	14	4
9. tin	15	7	9. pi	15	52	9. li	15	23	9. ro	13	0
10. ne	15	9	10. mi	15	52	10. fra	15	21	10. Lau	13	57
11. pi	15	11	11. bar	15	52	11. ben	15	20	11. ti	13	54
12. ne	15	12	12. ce	15	52	12. mar	15	17	12. bur	13	51
13. ser	15	14	13. ri	15	52	13. bain	15	14	13. hyp	13	47
14. z	15	17	14. ni	15	52	14. ri	15	12	14. eu	13	44
15. foph	15	20	15. vi	15	52	15. ap	15	10	15. Sup	13	41
16. ma	15	22	16. te	15	51	16. post	15	8	16. ti	13	37
17. ius	15	24	17. q	15	51	17. al	15	6	17. o	13	34
18. in	15	26	18. mar	15	50	18. ar	15	3	18. a	13	31
19. hac	15	28	19. pro	15	50	19. nol	14	0	19. ga	13	27
20. se	15	30	20. rhas	15	49	20. phus	14	58	20. bern	13	24
21. ri	15	32	21. alb	15	49	21. bray	14	56	21. bar	13	21
22. e	15	33	22. ach	15	48	22. mag	14	53	22. ti	13	17
23. te	15	35	23. a	15	47	23. ap	14	50	23. mo	13	14
24. net	15	36	24. Jo	15	45	24. cris	14	48	24. Har	13	11
25. Ur	15	37	25. an	15	44	25. Jac	14	45	25. rbo	13	7
26. ba	15	39	26. Jo	15	43	26. an	14	42	26. lo	13	4
27. ni	15	40	27. dor	15	41	27. mar	14	39	27. ruff	13	0
28. pe	15	41	28. le	15	40	28. pau	14	36	28. Aug	12	56
29. de	15	42	29. De	15	38	29. fin	14	34	29. col	12	52
30. cris	15	43	30. pau	15	37	30. ab	14	31	30. auc	12	49
31. pe	15	44				31. don	14	27	31. ti	12	45

Tabula quātitatis dierū pro latitudine gradū. 48

Septēber. October. Nouēber. December.

Dies	ho.	mi.	Dies	ho.	mi.	Dies	ho.	mi.	Dies	ho.	mi.
E	12	42	Re	10	0	Om	9	18	De	8	14
gi	12	39	mi	10	56	ne	9	15	cem	8	13
di	12	36	q	10	53	no	9	12	ber	8	12
um	12	34	Frā	10	49	uem	9	10	bar	8	12
sep	12	32	cis	10	46	ber	9	8	ba	8	11
ba	12	29	ci	10	43	le	9	5	thi	8	10
bet	12	26	mar	10	40	ou	9	2	col	8	9
nat	12	22	cus	10	36	qua	9	0	Lon	8	9
gor	12	18	di	10	33	ebe	8	57	cep	8	8
gon	12	14	ge	10	30	o	8	54	r	8	8
pro	12	10	ar	10	26	mar	8	52	al	8	8
tbi	12	7	te	10	23	tin	8	50	ma	8	8
q	12	3	col	10	20	buc	8	48	Lu	8	8
Lruy	12	0	ca	10	16	ti	8	44	ci	8	8
nic	11	57	lip	10	13	us	8	40	a	8	8
eu	11	53	gal	10	10	ot	8	38	fan	8	8
lam	11	50	le	10	6	post	8	36	ctus	8	9
per	11	46	lu	10	3	hec	8	34	ab	8	10
ti	11	42	cas	9	0	e	8	32	in	8	10
q	11	38	vel	9	56	li	8	30	de	8	11
math	11	35	vnd	9	53	pre	8	28	Lho	8	12
mau	11	31	fe	9	50	ce	8	26	mas	8	13
ri	11	28	ue	9	46	de	8	25	mo	8	15
ru	11	25	ri	9	43	crif	8	24	do	8	16
per	11	22	crif	9	40	Lath	8	22	Mat	8	17
vir	11	18	fan	9	36	con	8	21	steph	8	19
dam	11	15	ti	9	33	ra	8	20	Jo	8	20
venez	11	11	Si	9	30	di	8	18	pu	8	22
Nich	11	8	mo	9	26	fat	8	17	cho	8	24
ier	11	5	njs	9	23	An	8	16	me	8	26
			qolh	9	20				fil	8	28

Vicine Pannonie in edibus Hieronymi Victoris
 2 Joannis Singrenij. Anno, 1513.